

Bedömning av reell kompetens i yrkeshögskolan

Marcus Karlsson, Enheten för kvalitetsgranskning och utbildningsfrågor

Anna Haglund, Enheten för tillsyn och studiedokumentation

Anna Kahlson, Enheten för arbetslivets kompetensförsörjning

Yrkeshögskolan

- Eftergymnasial nivå
- Både privata och offentliga skolor
- Beviljas om efterfrågan finns och omprövas regelbundet
- Vanligen 1-2 år långa
- Styrts av ledningsgrupp
- Oftast mycket LIA (lärande i arbete)
- Studiestödsberättigade
- De flesta avgiftsfria
- Statlig tillsyn och granskning

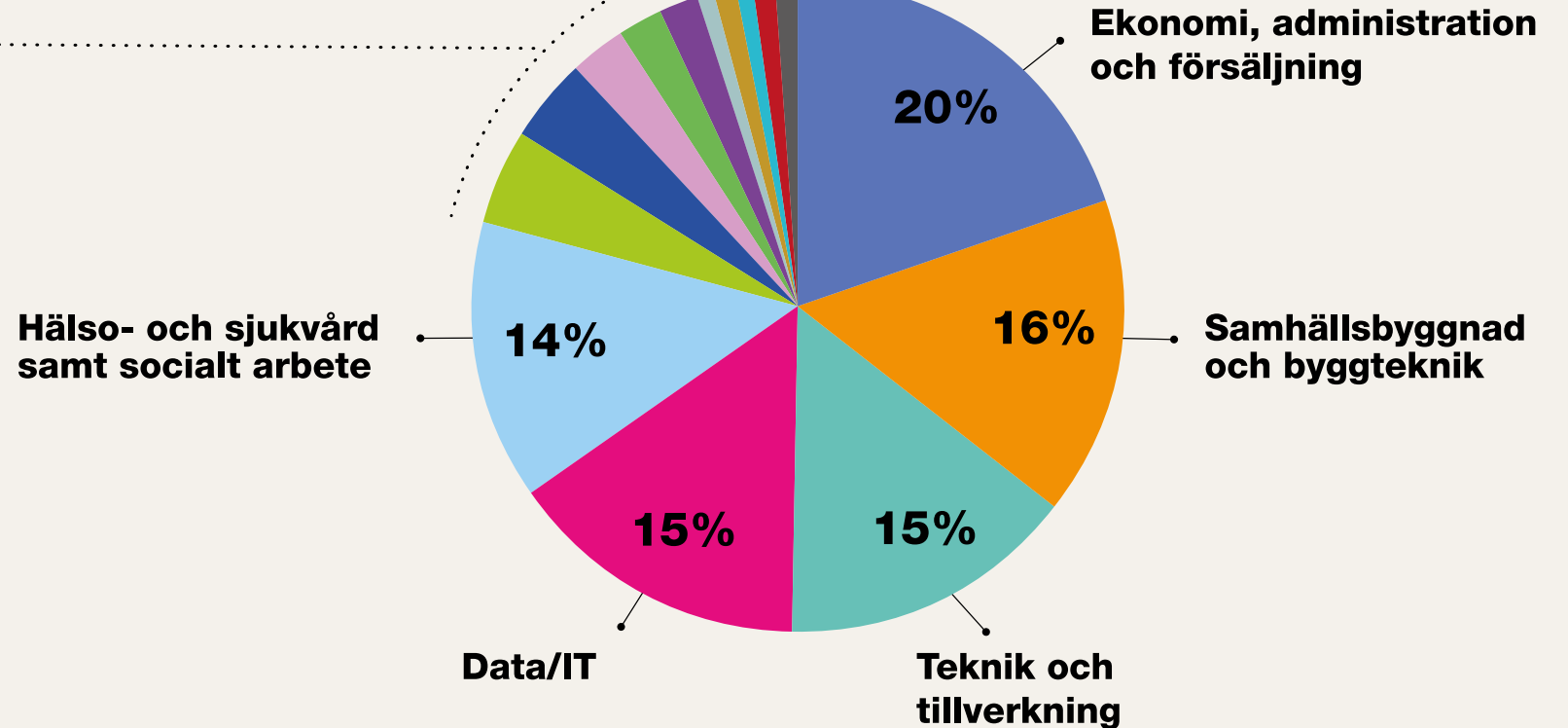
Nyckeltal 2020

- Drygt 2,7 mdr kronor i utbildningsanslag
- 214 anordnare, fler än hälften privata
- 3 016 utbildningsomgångar pågick under året
- 77 900 studerande, 2 behöriga sökande per plats
 - 53 % kvinnor och 47 % män.
 - Medianålder: 30 år
 - 23 % utrikes födda

Fördelning av YH-platser med avslut 2018-2024

Friskvård och kroppsvård	1 %
Hotell restaurang och turism	5 %
Journalistik och information	1 %
Juridik	1 %
Kultur, media och design	3 %
Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske	2 %
Pedagogik och undervisning	2 %
Säkerhetstjänster	1 %
Transporttjänster	4 %
Övrigt	1 %

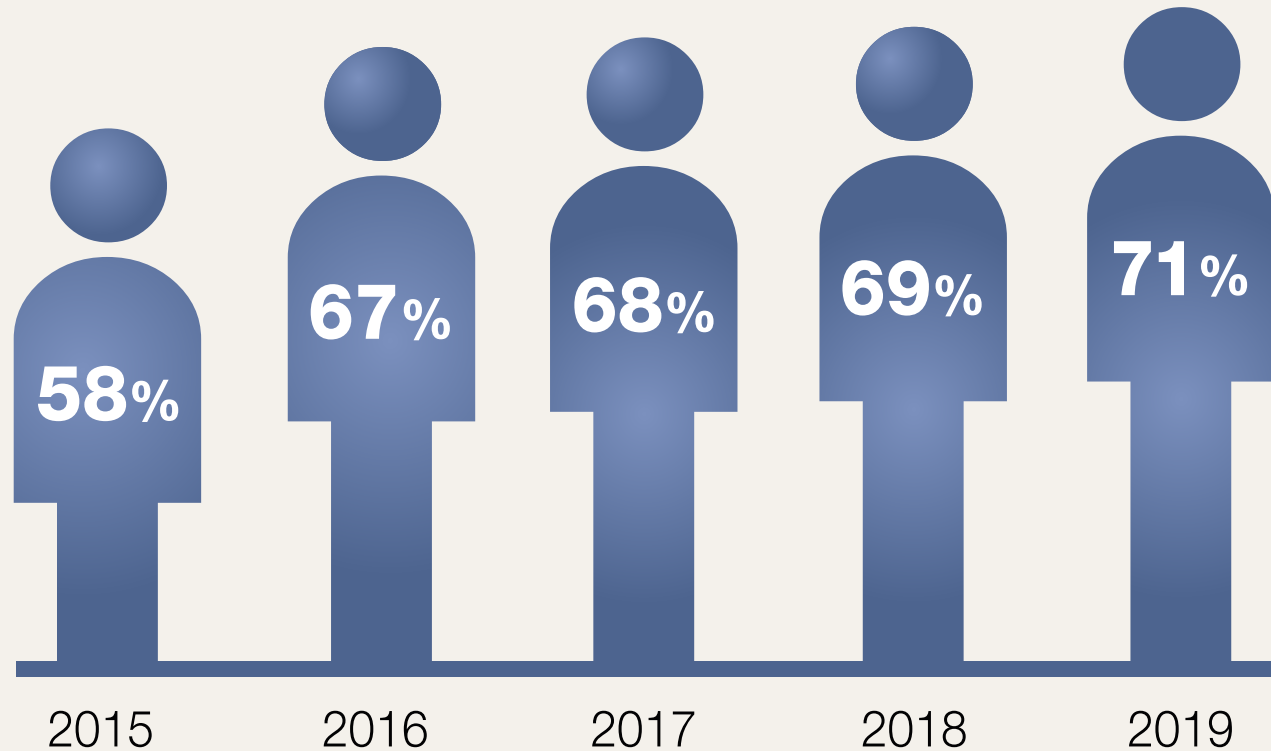

Yrkeshögskolan är unik!

Arbetslivet

- påverkar yrkeshögskolans utbud genom efterfrågan på kompetens
- styr utbildningarna genom ledningsgruppsarbete (majoritet).
- deltar i utbildningarna genom LIA (lärande i arbete, kurs på arbetsplats)

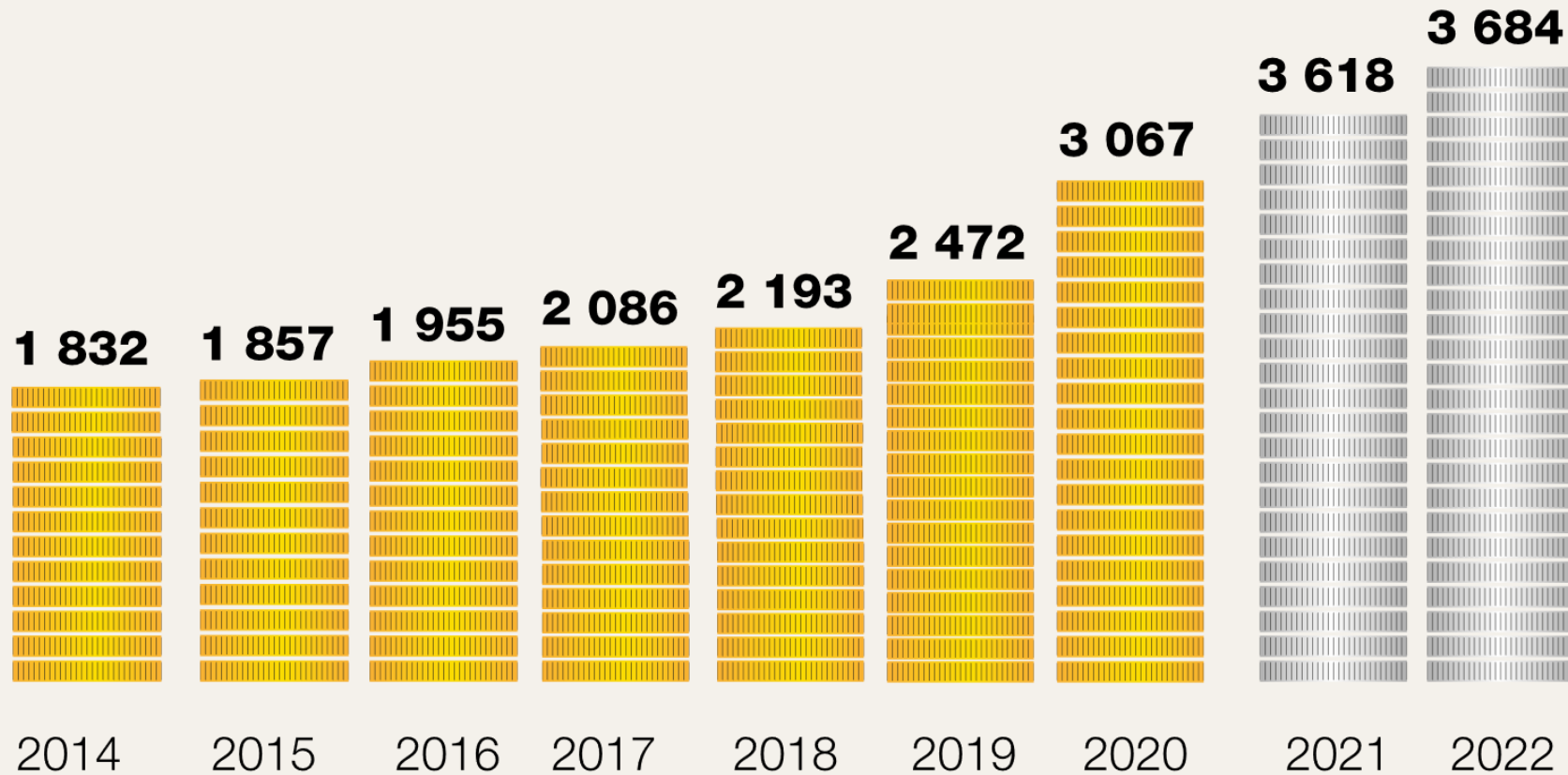

Andel examinerade som har ett arbete som är "rätt", året efter sin examen.

(andelen ej rätt brukar ligga runt 10%)

Examinerade 2019

- 14 500 examinerade 2019
- Examensgrad 71 %
- 87 % hade jobb året efter examen
- 67 % av dessa hade jobbet de utbildade sig för
- 88 % av de examinerade var nöjda med sin utbildning

Anslagstilldelning i miljoner kronor

Prognos anslagstilldelning i mnkr

”Liksom i utbildningsväsendet i övrigt är det också angeläget att utbildningsanordnarna inom yrkeshögskolan beaktar möjligheter till validering av tidigare vunna erfarenheter och kunskaper. I perspektivet av ett livslångt lärande blir **validering och tillgodoräknande viktiga inslag för att undvika onödiga omvägar och repetition.**

Validering bör **främja anpassning av individuella behov, ökad tillgänglighet och ett effektivt resursutnyttjande.** Frågor om validering inom yrkeshögskolan blir särskilt betydelsefulla med hänsyn till skolans nära koppling till arbetslivet.”

Regeringens proposition 2008/09:68 - Yrkeshögskolan

Reell kompetens för tillträde till yrkeshögskolan

Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet

- har avlagt en gymnasieexamen i gymnasieskolan eller inom kommunal vuxenutbildning,
- har en svensk eller utländsk utbildning som motsvarar kraven i 1,
- är bosatt i Danmark, Finland, Island eller Norge och där är behörig till motsvarande utbildning, eller
- genom svensk eller utländsk utbildning eller praktisk erfarenhet eller på grund av någon annan omständighet **har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen**

... samt har de kunskaper i svenska som krävs....

Krav på särskilda förkunskaper

- ska vara nödvändiga för att den studerande ska kunna tillgodogöra sig utbildningen.
- får avse kunskaper från en eller flera kurser i gymnasieskolans nationella program eller motsvarande
- får vara villkor (t ex körkort eller viss typ av hälsokontroll)
- **För särskilda förkunskaper som inte är villkor ska motsvarandebedömningar göras**

Anordnaren får tillämpa **undantag** från behörighetskrav ...

...för sökande som trots att de inte uppfyller behörighetskraven ändå bedöms kunna tillgodogöra sig utbildningen och utöva yrket.

Begränsning till 20% av platserna

Urval bland behöriga sökande

Urval ska utgå från sökandes möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen

Tillåtna urvalsgrunder

- betyg
- särskilt prov
- tidigare utbildning
- yrkeserfarenhet.

Betyg är en mycket vanlig urvalsmetod i yrkeshögskolan – skapar stora problem för den som söker på reell kompetens!

[Läs mer om tillträde i myndighetens tillträdeshandbok här...](#)

	Antal			Andel		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
2016	4 952	2 368	2 584	13%	10%	16%
2017	5 194	2 756	2 438	13%	12%	15%
2018	5 757	3 187	2 570	13%	12%	15%
2019	7 880	4 358	3 522	15%	14%	16%
2020	10 071	5 557	4 514	15%	14%	16%

Antal sökande som bedömts behöriga utifrån reell kompetens och andel av totala antalet behöriga sökande, 2016–2020

Källa: SCB

Reell kompetens för tillgodoräknande i yrkeshögskolan

Tillgodoräknande i yrkeshögskolan

Tillgodoräknande

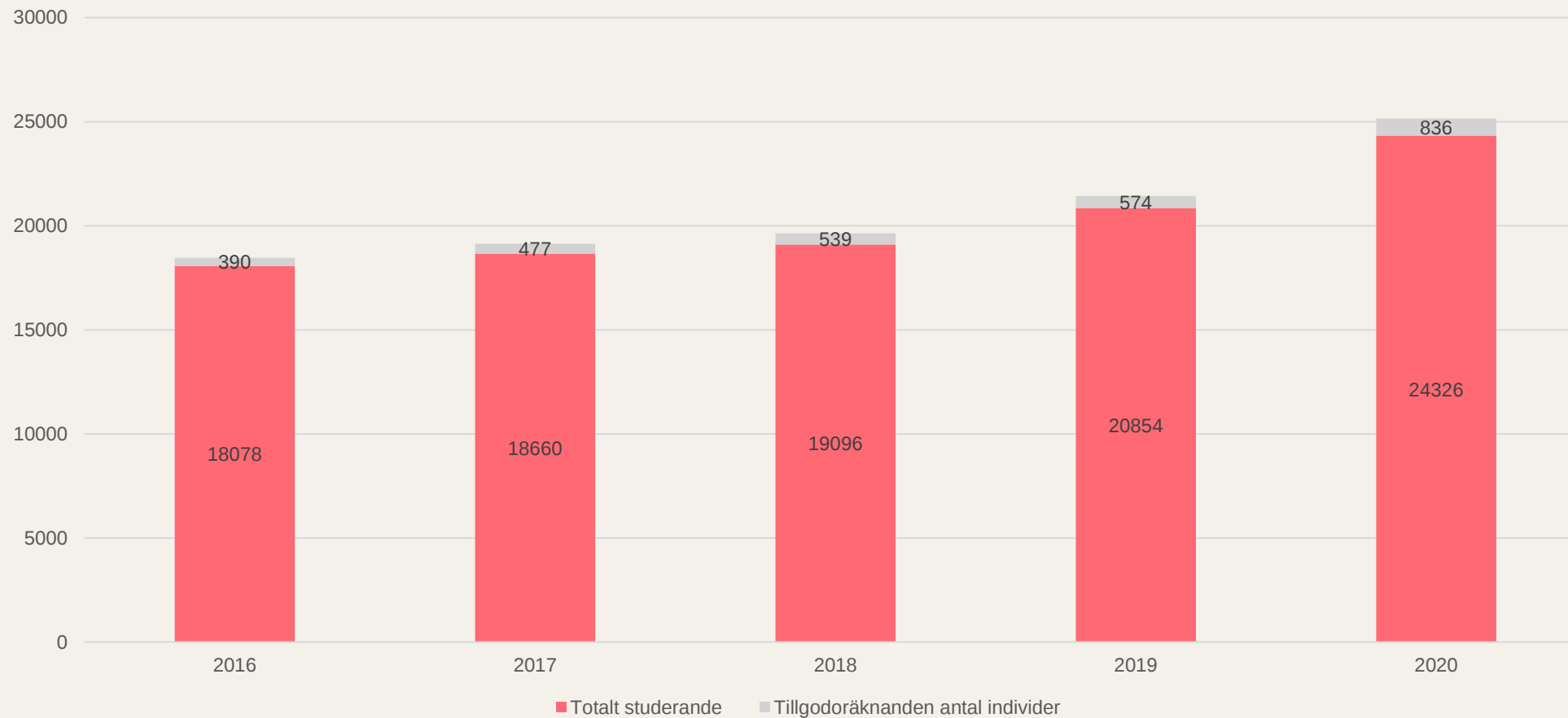
2 kap 12 § En studerande ska för en del av utbildningen kunna få tillgodoräkna sig annan genomgången utbildning, om de kunskaper, färdigheter och kompetenser som den studerande åberopar är av sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak svarar mot den aktuella utbildningen. En studerande ska även kunna få tillgodoräkna sig motsvarande kunskaper, färdigheter och kompetenser som har förvärvats i yrkesverksamhet eller på annat sätt.

4 kap. 2 § Ledningsgruppen för utbildningen ska3. pröva frågor om tillgodoräknande enligt 2 kap. 12 §

- En studerande (antagen på utbildning) i yrkehögskolan har rätt att få tillgodoräkna sig:
 - Tidigare utbildning
 - Annan relevant erfarenhet
- Utbildningsanordnaren prövar/utreder möjligheten till tillgodoräknande
- Ledningsgruppen beslutar om tillgodoräknande

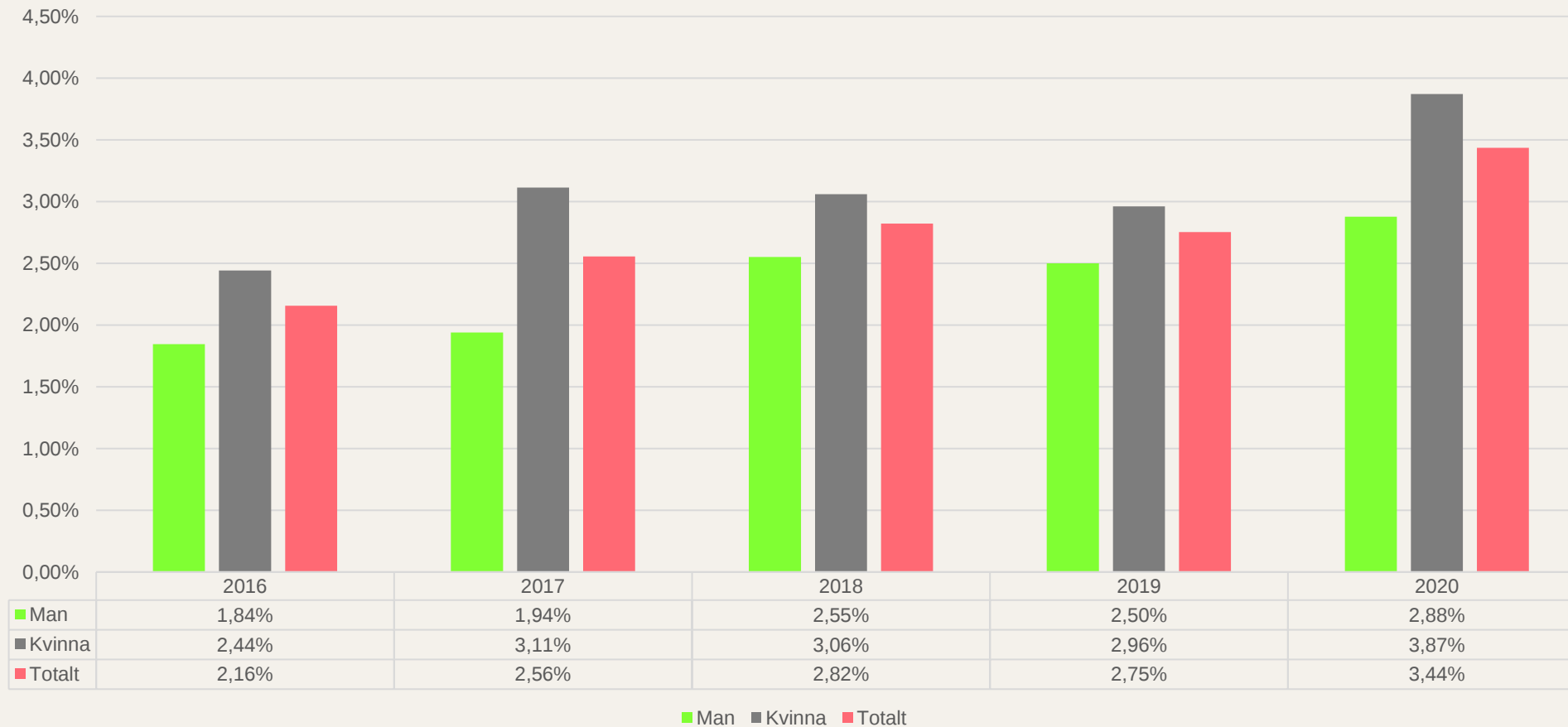
... men hur mycket används den möjligheten?

Antalet studerande i yrkeshögskolan med minst en tillgodoräknad kurs och det totala antalet studerande för respektive år 2016–2020 utifrån utbildningens slutår

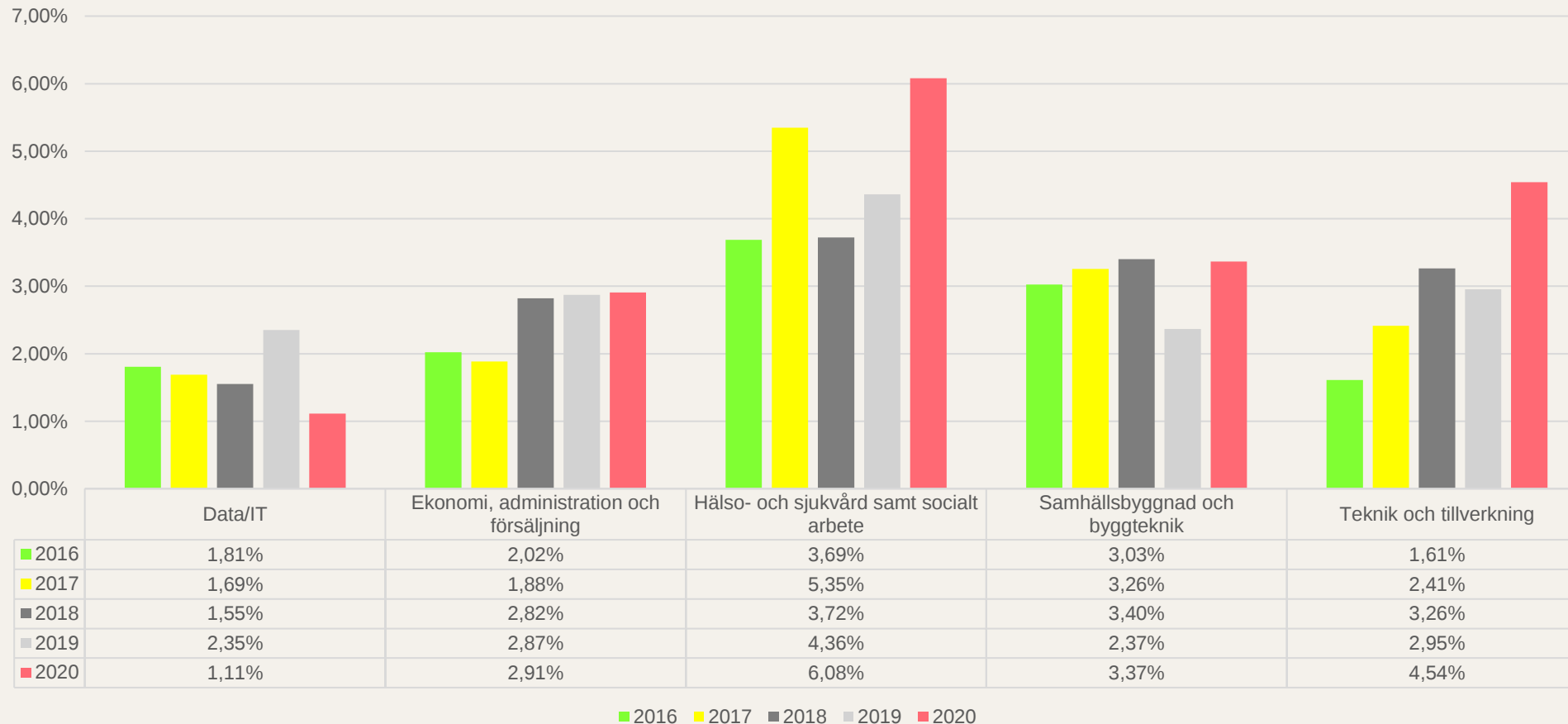

[Läs mer om användning av validering och reell kompetens här](#)

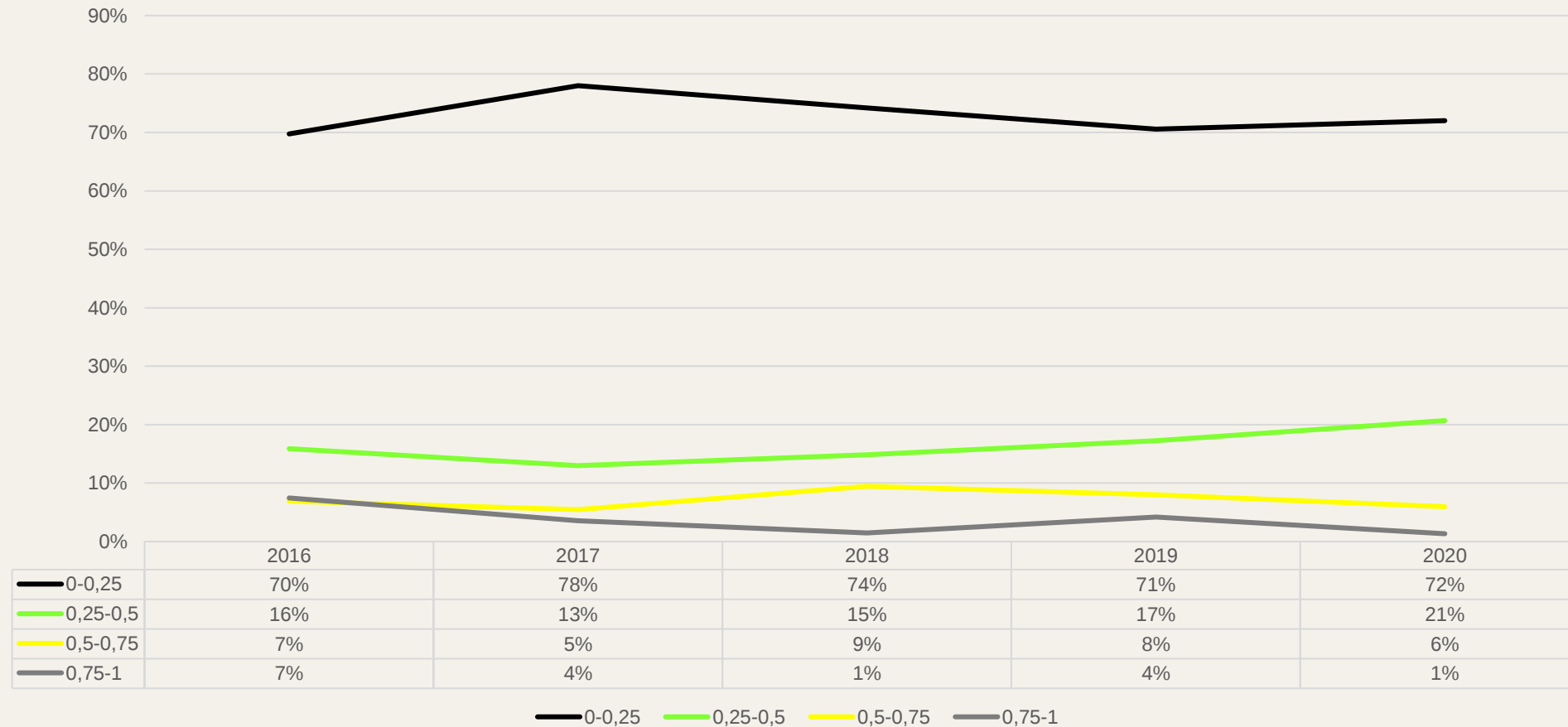
Andel studerande i yrkeshögskolan med minst en tillgodoräknad kurs under åren 2016–2020 utifrån utbildningens slutår

Andel studerande i yrkeshögskolan med minst en tillgodoräknad kurs under åren 2016–2020 utifrån utbildningens slutår, i de fem största utbildningsområdena

Andel studerande i yrkeshögskolan med minst en tillgodoräknad kurs under åren 2016–2020 utifrån utbildningens slutår, fördelat på andel av hel utbildning

Tillgodoräknanden från januari 2014 – april 2019

Grund	Antal
Arbetslivserfarenhet	377
Både arbetslivserfarenhet och utbildning	107
Utbildning	1543
Tidigare omgång	1904
Övrigt	1252
Totalsumma	5183

Från rapporten [Tillgodoräknanden inom yrkeshögskolan](#)

Hur ser det då ut?

- För få: ca 2-3 procent av de studerande (2017: 466 av 20164)
- För små: de flesta tillgodoräknar bara en mindre del av utbildningen – oftast någon enstaka kurs (95 % tillgodoräknar mindre än 75 % av utbildningen)
- Ca 10 % är tillgodoräknande av yrkeserfarenhet

[Rapporten om tillgodoräknande i yrkeshögskolan](#)

Försöksverksamheten YH-flex

Myndigheten ska planera och genomföra en försöksverksamhet med en **snabbare och mer flexibel** väg till en yrkeshögskoleexamen, s.k. yh flex, för den som redan har yrkeskunskaper som motsvarar en betydande del av en yrkeshögskoleutbildning.

Uppdraget från regeringen:

- långsiktigt kan bli en **permanent** del av yrkeshögskolan
- 35 miljoner för resp. 2020, 2021 & 2022
- Återrapporteras till regeringen i april 2023

Syftet:

Att utveckla metoder för att genomföra bedömning av studerandes tidigare lärande som grund för omfattande tillgodoräknanden och med resultatet som utgångspunkt genomföra individualiserad kompletterande utbildning mot examen.

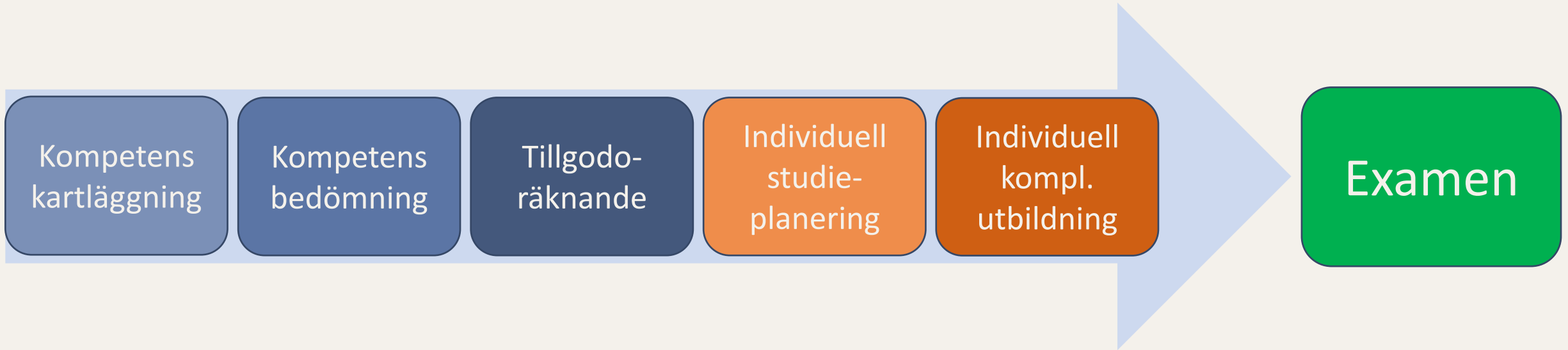
→ bidra till ökad förmåga hos utbildningsanordnare

→ stärka anordnarnas kapacitet att validera yrkeserfarenhet som en grund för tillgodoräknanden

Mål:

- Ta fram relevant stöd för genomförande av validering/tillgodoräknanden
- Ta fram relevant stöd för planering och genomförande av individualiserad kompletterande utbildning baserat på genomförd validering/tillgodoräknande
- Utarbeta en statsbidragsmodell för YH-flex inom yrkeshögskolan som ger incitament för att genomföra omfattande tillgodoräknanden och som skapar balans mellan validering/tillgodoräknande och kompletterande utbildning

→ **Effektivisering**

- Tillgodoräkande + kompletterande utbildning
- YH-flexplatser kopplas till befintlig utbildning
- Samma VAD som "ordinarie" utbildning men med flexibelt, individualiserat HUR, NÄR och VAR

Helt ny statsbidragsmodell i två delar prövas:

1. **Validering:** Fast bidrag om 10 tkr per studerande för valideringsinsats
2. **Komplettering:** Löpande bidrag för komplettering enligt schablon + 15% (i relation till antal Yh-poäng, maxkostnad som vanlig YH-plats)

Tak på max 75% av en ordinarie utbildningsplats

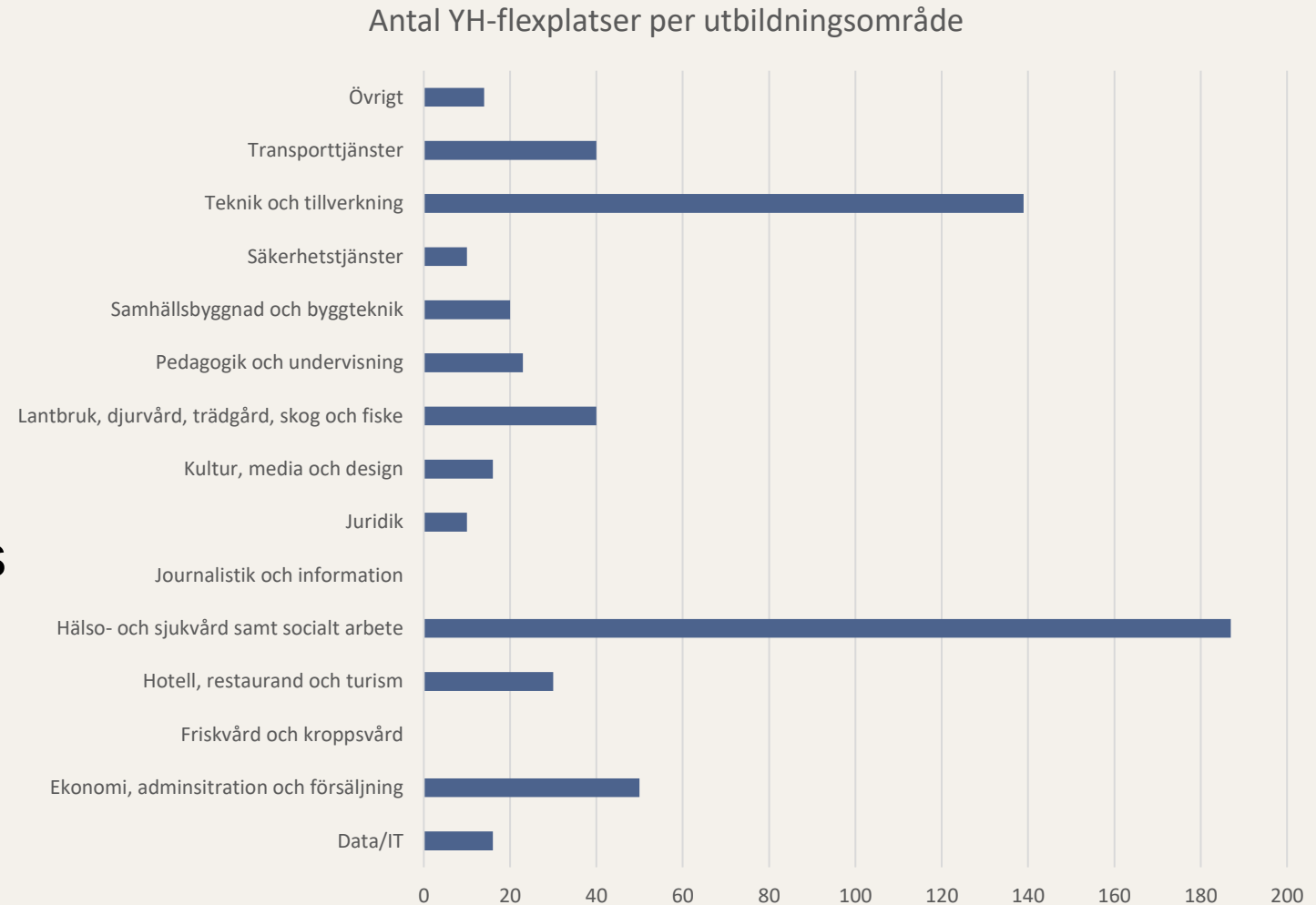

avsett att ge rätt ersättning oavsett takt, form, uppdelning eller andra hänsyn i flexibla upplägg

- 71 utbildningar
- 28 anordnare
- 595 platser

Beslut fattades 15 mars

[Lista hittar ni här](#)

Beviljade platser:

- 33 ansökningar från 16 anordnare, alla beviljade
- Totalt 382 platser, på 33 utbildningar

Utbildningsområden	Antal platser
Hälso- och sjukvård samt socialt arbete	160
Ekonomi, administration och försäljning	70
Teknik och tillverkning	66
Samhällsbyggnad och byggteknik	40
Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske	27
Hotell, restaurang och turism	10
Kultur, media och design	9
Totalsumma	382

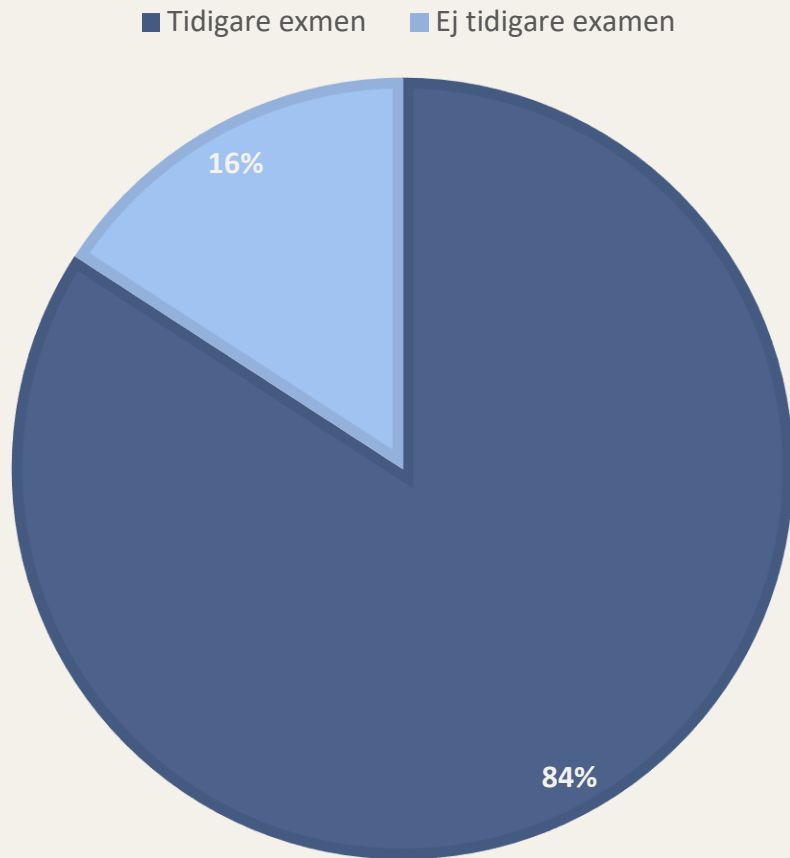
Nyttjade platser:

- 126 platser har nyttjats (av 382 beviljade) → 33 %
- 12 av de 33 beviljade utbildningarna har nyttjat sina platser
- 10 av 16 anordnare har nyttjat sina platser
- Total kostnad för de 126 i YH-flex är ca hälften av "normal" kostnad → "besparingen" är ca 50 %

Pandemi, kort om tid, kräver mycket förberedelser, etc

Tid till examen

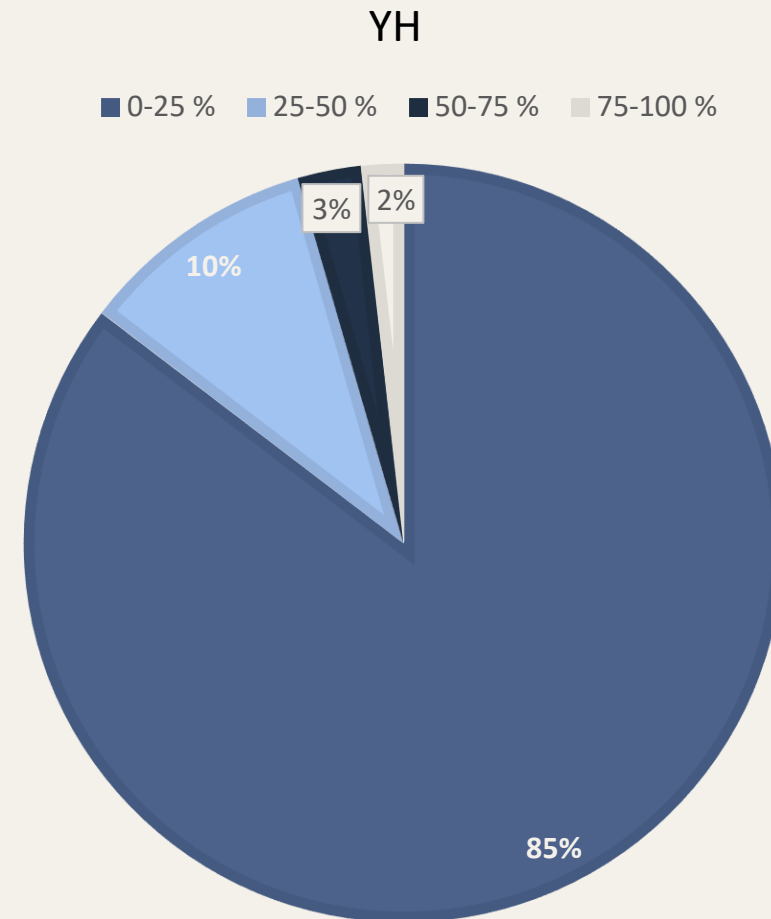
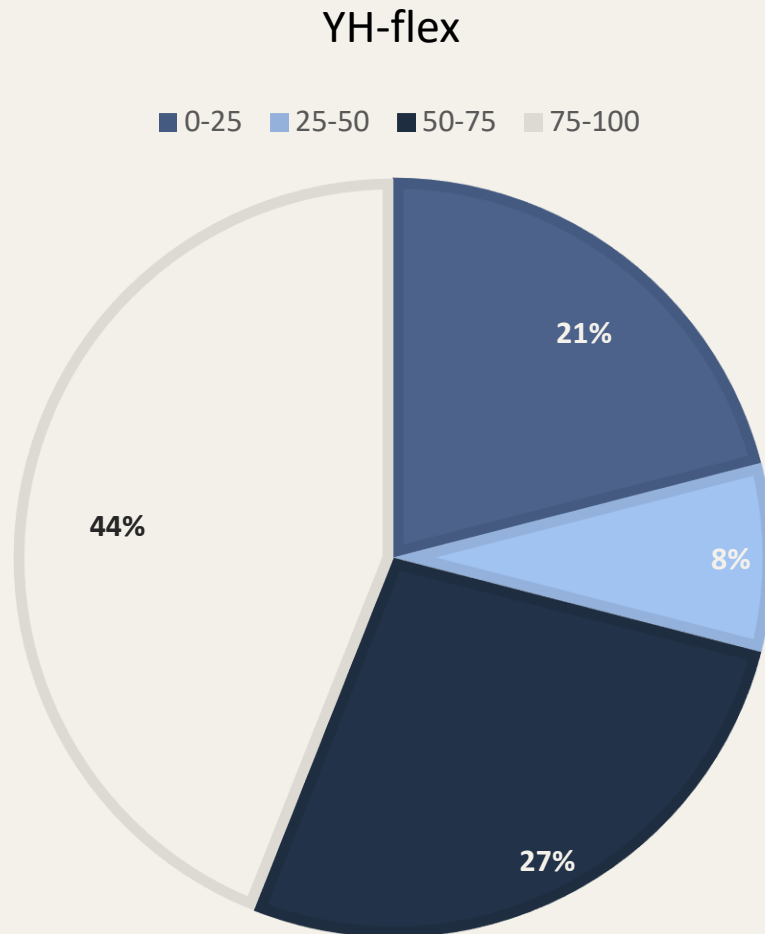
- 84 % tar examen tidigare

Andel tillgodoräknat	Tidigare examen	Ej tidigare examen	Summa	Andel tidigare examen
0-25	10	16	26	38 %
25-50	9	1	10	90 %
50-75	32	1	33	97 %
75-100	52	1	53	98 %
Summa	103	19	122	84 %

Tillgodoräknanden

I medeltal har 60 % av utbildningarna tillgodoräknats (stor variation, från 0 till 100)
– tydlig ökning av omfattande tillgodoräknanden (> halva utbildningen)

Statsbidragsanvändning

Total kostnad för de 132 i YH-flex är 45,6 % av "normal" kostnad → "besparingen" är över 50 %

	Sammanlagd kostnad	Kostnad per plats
Total kostnad	6 560 746	49 702
"Normal" kostnad	14 369 500	108 859

Slutsatser och fortsatta frågor så här långt

- **Viktigaste framgångsfaktorn – YH-flex omfattar både validering och komplettering!**
- **YH-flexmodellen omfattar styrning av både genomförande och finansiering → skapar tydligare incitament**
- **Mer operativt stöd är viktigt (handbok mm)**
- 84 % av de studerande ska enligt plan ta examen tidigare – vad kommer examensgraden att landa på? Och hur stor är den faktiska tidseffektiviseringen?
- Hur ska vi mäta flexibilitet? Andra vinster för både individ och samhälle, som minskat produktionsbortfall, minskat behov av CSN, etc?
- Ökning av omfattande tillgodoräknande – det som är nytt är bidragsmodellen, i övrigt samma förutsättningar – har anordnarna lyckats nå en annan grupp studerande än vanligtvis? Eller är skillnaden enbart finansiering?
- Effektivare användning av statsbidrag – den totala utbildningskostnaden har halverats
- Medel- och medianålder är högre än för YH i övrigt (40/39 år) – har man nått nya målgrupp?

**Tack för
uppmärksamheten!**